

OZOD SHARAFIDDINOVNING ADABIYOTGA BO‘LGAN FIDOYILIGI VA YOSH IJODKORLARGA TA’SIRI

Abdisattorova Xurshida

Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti

Sport jurnalistikasi 4-kurs talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada taniqli adabiyotshunos va tanqidchi Ozod Sharafiddinovning adabiyotga bo‘lgan chuqur fidoyiligi va uning yosh ijodkorlar hayotidagi o‘rni hamda ta’siri tahlil qilinadi. Sharafiddinov nafaqat o‘zining ilmiy-tanqidiy faoliyati orqali, balki o‘quvchilar va yangi avlod yozuvchilarga yo‘l-yo‘riq ko‘rsatib, ularni ilhomlantirishda muhim rol o‘ynagan. Uning ijodi va tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, milliy adabiyotga bo‘lgan hurmat va sadoqatni mustahkamlashda katta ahamiyat kasb etgan. Maqola Sharafiddinovning fidoyiligi orqali o‘zbek adabiyotining yangi avlodga uzluksiz meros bo‘lib qolishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: yosh ijodkorlar, ijodiy ta’sir, adabiy meros, ma’naviyat, o‘quvchilar ta’limi, ijodiy rag‘bat, adabiyot rivoji, ustoz-shogird munosabati.

Kirish. Ozod Sharafiddinov o‘zbek adabiyotshunosligi va tanqidchilik sohasida o‘zining izsiz qoldirmaslik uchun astoydil xizmat qilgan ustozlardan biridir. Uning adabiyotga bo‘lgan chuqur fidoyiligi nafaqat ilmiy faoliyatida, balki yosh ijodkorlarga bo‘lgan mehr-muhabbati va ularga berilgan ibratli ta’siri bilan ham o‘lchanadi. Sharafiddinovning ijodi va uning ilmiy-merosi o‘zbek adabiyotining rivojlanishiga katta hissa qo‘shdi, ayniqsa yangi avlod yozuvchilarining shakllanishida muhim yo‘l ko‘rsatkich bo‘ldi.

Ozod Sharafiddinov uchun adabiyot shunchaki kasb yoki fan emas, balki hayotning mazmuni, insonning ruhiy olamining kengayish vositasi edi [1]. U har

doim badiiy soʻzning kuchiga, sanʼatning maʼnaviy oʻrni va ijtimoiy ahamiyatiga ishonch bilan qaradi. Sharafiddinov oʻzining tanqidiy maqolalarida va ilmiy ishlarida doimo adabiyotning jamiyatni tarbiyalashdagi roli, uning milliy ongini uygʻotishdagi ahamiyati haqida soʻzlab keldi. U sanʼatkorni faqat badiiy ijodkor sifatida emas, balki maʼnaviy rahbar va jamiyatdagi axloqiy qadriyatlarning himoyachisi deb bilgan.

Sharafiddinovning yosh ijodkorlarga boʻlgan mehribonligi va ular bilan ishlashdagi sabr-toqati uning oʻziga xos fazilatlaridan biri hisoblanadi. U yangi avlod yozuvchilarini faqat tanqid qilish bilan cheklanmay, ularni oʻstirishga, ularning kamchiliklarini yengib oʻtishida yordam berishga katta eʼtibor qaratdi. Sharafiddinov yoshlarni har tomonlama qoʻllab-quvvatlashga intildi — ularning ijodiy izlanishlarini diqqat bilan oʻrganib, har birining oʻziga xos ovozini topishga yordam berdi. Shu tariqa, u koʻplab yosh adabiyotshunoslar va yozuvchilarning ustoziga aylandi.

Sharafiddinovning tanqidchilik uslubi yosh ijodkorlarga misol boʻldi. U konstruktiv tanqid tarafdori boʻlib, tanqidni faqat kamchiliklarni koʻrsatish vositasi emas, balki ijodkorning mahoratini oshirish va badiiy mukammallikka intilish yoʻlida yordamchi deb bildi. Bu yondashuv yosh yozuvchilar orasida katta hurmat va ishonchni qozondi. Ular Sharafiddinovning maqolalarini nafaqat tanqid sifatida, balki oʻz ustilarida ishlash uchun ilmiy qoʻllanma sifatida qabul qilishdi.

Yana bir muhim jihat shundaki, Sharafiddinov yosh ijodkorlarga milliy madaniyat va anʼanalarni hurmat qilishni, ularni rivojlantirish va jahon adabiyoti bilan uygʻunlashtirishni oʻrgatdi [2]. Uning qarashlariga koʻra, har bir yozuvchi oʻzining milliy ildizlarini unutmasligi, oʻzbek tilining goʻzalligini saqlab qolishi va uni yanada boyitishga intilishi zarur edi. Shu sababdan, uning asarlari va darslari yoshlar uchun milliy gʻurur va maʼnaviy masʼuliyatni anglashda muhim ahamiyat kasb etdi.

Ozod Sharafiddinovning yosh ijodkorlarga ta'siri nafaqat ilmiy-madaniy darajada, balki ma'naviy-axloqiy jihatdan ham sezilarli bo'ldi. U o'zining shaxsiy fazilatlari, xususan, halolligi, vatanparvarligi, insonparvarligi bilan ko'plab yoshlarni ilhomlantirdi. U har doim ijodkorlardan yuqori ma'naviy talablar qo'ydi, ularning ijodini jamiyatga xizmat sifatida ko'rishni talab qildi. Shu bilan birga, u yoshlar orasida madaniy va estetik didni rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratdi.

Sharafiddinovning ta'siri tufayli ko'plab yosh yozuvchilar milliy adabiyotimizda o'z o'rnini topa boshladi. Ularning ijodi orasida nafaqat badiiy go'zallik, balki milliy ruhiyat va ma'naviy barkamollik namoyon bo'ldi. Bugungi kun o'zbek adabiyoti va san'ati ana shu yosh avlodning faoliyati bilan boyib bormoqda, va bu borada Ozod Sharafiddinovning o'rni bebaho hisoblanadi.

Ozod Sharafiddinov o'zbek adabiyotshunosligi va tanqidchiligida nafaqat chuqur ilmiy izlanishlari, balki yosh avlod yozuvchilariga ko'rsatgan mehribonligi va ularga yo'l-yo'riq berishdagi faolligi bilan ham e'tiborga loyiq shaxsdir. Uning faoliyati adabiyot sohasidagi nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirishga xizmat qilgan bo'lib, bu o'z navbatida yangi ijodkorlarning o'sishiga va milliy adabiyotning rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. Sharafiddinovning ilmiy-tanqidiy faoliyati va yosh ijodkorlarga ta'siri bir-birini to'ldirgan, bir butun bo'lib, o'zbek madaniyati tarixida chuqur iz qoldirdi.

Sharafiddinovning ilmiy faoliyati asosan o'zbek adabiyotining muhim muammolariga bag'ishlangan edi [3]. U o'zining ilmiy maqolalari, monografiyalari va tanqidiy sharhlari orqali nafaqat o'tgan asr o'zbek adabiyotining rivojlanish yo'llarini o'rgandi, balki zamonaviy ijoddagi yangiliklar va muammolarni ham chuqur tahlil qildi. Uning asarlari adabiyot nazariyasi va tanqidining yuksak namunasi bo'lib, ko'plab ilmiy ishlar uchun asos vazifasini o'tdi. Shu bilan birga, Sharafiddinovning ijodida adabiyotning ijtimoiy, ma'naviy va estetik ahamiyati doimiy ravishda ta'kidlangan. Biroq uning ilmiy-tanqidiy faoliyati yosh avlod ijodkorlaridan uzoqda emas edi. Sharafiddinov ularni faqat nazariy jihatdan o'qitib

qolmay, balki amaliy maslahatlari va hayotiy tajribasi bilan ham qo‘llab-quvvatladi. U yosh yozuvchilar bilan muntazam uchrashuvlar o‘tkazib, ularning ijodini baholadi, kamchiliklari va kuchli tomonlarini ko‘rsatdi, shu bilan birga ularni mahoratni oshirishga undadi. Sharafiddinov yosh ijodkorlarni ijtimoiy mavzular, milliy qadriyatlar, insoniylik va estetik mukammallikka e’tibor qaratishga chaqirdi, bu esa ularning ijodida yangi ruh va mazmun paydo bo‘lishiga olib keldi.

Sharafiddinovning o‘quvchilar va yangi avlod yozuvchilarga ta’siri nafaqat ilmiy sohada, balki ma’naviy va axloqiy jihatdan ham ko‘zga tashlanadi. U har doim ijodkorlardan yuqori madaniy me’yorlarga rioya qilishni, milliy til va adabiyotga sadoqatni talab qildi. Shu nuqtai nazardan, uning ta’limoti yoshlarni faqat badiiy mahorat bilan cheklanib qolmasdan, balki ularni ma’naviy barkamollikka intilishlari uchun rag‘batlantirdi. Bu esa o‘zbek adabiyotining yangi bosqichda shakllanishiga katta ta’sir ko‘rsatdi.

Sharafiddinov yoshlar orasida madaniy merosga hurmatni, tarixiy ildizlarni qadrlashni ham targ‘ib qildi [4]. U yozuvchilarga milliy an’analarni anglash va ularni zamonaviy ijodda saqlash muhimligini doimo eslatib, badiiy matnda milliy ruhiyatni aks ettirishga chaqirdi. Shu sababli, uning ta’siri ostida yetishgan ko‘plab ijodkorlar milliy ma’naviyat va o‘zlikni yuqori darajada anglab, o‘zbek adabiyotining boyligiga o‘z hissalarini qo‘shdilar.

Ozod Sharafiddinovning yosh ijodkorlarga ta’sirining yana bir muhim qirrosi — ularning ijodida yangi mavzular va shakllarni izlashga rag‘batlantirganidir. U ijodkorlardan faqat an’anaviy mavzularga yopishib qolmaslikni, balki zamonaviy dunyo talablari, inson hayotining murakkab jihatlarini yoritishni talab qildi. Bu esa yosh yozuvchilarning badiiy tafakkurini kengaytirib, ularni xalqaro madaniyat maydonida ham o‘z o‘rnini topishga undadi.

Sharafiddinovning ta’siri bugungi kunda ham davom etmoqda. U yaratgan ilmiy-nazariy meros yosh olimlar va ijodkorlar uchun yo‘l-yo‘riq bo‘lib xizmat qilmoqda. Ko‘plab yosh adabiyotshunoslar va tanqidchilar uning asarlarini o‘rganib,

yangi ilmiy izlanishlarga asos sifatida foydalanmoqda. Shuningdek, uning ijodga bo'lgan munosabati va yoshlarni qo'llab-quvvatlash tajribasi madaniyat sohasida faoliyat yuritayotganlar uchun namunadir.

Ozod Sharafiddinov o'zbek adabiyotshunosligi va tanqidchilik sohasida o'ziga xos maktab yaratgan buyuk olim va tanqidchi sifatida e'tirof etiladi. Uning ijodi va tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarning badiiy tafakkurini rivojlantirish, milliy adabiyotga bo'lgan hurmat va sadoqatni mustahkamlashda katta o'rin tutgan. Sharofuddinov nafaqat tanqidiy fikr yurituvchi, balki ijodkorlarni ruhlantiruvchi va ular uchun yo'l-yo'riq ko'rsatuvchi ustoz edi. Uning ilmiy-nazariy qarashlari va tanqidchilik maktabi o'zbek madaniyati va adabiyotining yangi bosqichga ko'tarilishida muhim omil bo'ldi.

Sharafiddinov ijodining asosiy xususiyatlaridan biri uning badiiy tafakkurga berilgan chuqur e'tiboridir. U har bir badiiy asarni nafaqat estetik, balki falsafiy, ijtimoiy va ma'naviy nuqtai nazardan ham tahlil qilardi. Sharofuddinovning fikricha, haqiqiy san'at asari inson qalbiga chuqur ta'sir etishi, hayotiy haqiqatni aks ettirishi va milliy ruhiyatni ifodalashi kerak. Shu nuqtai nazardan, uning tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarda keng ko'lamli tafakkur va chuqur badiiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishga yordam berdi.

Ozod Sharafiddinovning tanqidchilik uslubi konstruktiv va ilhomlantiruvchi bo'lib, u yosh yozuvchilarning kuchli tomonlarini yuksaltirish va kamchiliklarini bartaraf etishga yo'naltirilgan edi [5]. U ijodkorlarni faqat tanqid qilmasdan, ularni yangi badiiy imkoniyatlarni izlashga undadi, yangi mavzular va janrlarni sinab ko'rishga rag'batlantirdi. Shu tarzda, Sharofuddinov tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarning o'z ovozlari topishida, badiiy tafakkur doirasini kengaytirishda muhim o'rinni egalladi.

Sharafiddinov yosh avlodga milliy adabiyotga bo'lgan hurmat va sadoqatni singdirish borasida ham alohida iz qoldirdi. U o'z asarlarida milliy til, madaniyat va an'analarning ahamiyatini doimo ta'kidlab, yoshlarni bu qadriyatlarni hurmat

qilishga chaqirdi. Bu esa o‘z navbatida yosh ijodkorlarning badiiy asarlarida milliy ruhiyat va an’anaviy qadriyatlar yaqqol namoyon bo‘lishiga olib keldi. Uning maktabi orqali shakllangan yosh yozuvchilar o‘zbek adabiyotining boy tarixini hurmat qilib, uni zamonaviy hayot bilan uyg‘unlashtirishga intildilar.

Ozod Sharafiddinov ijodi yoshlarning madaniy o‘shida ham muhim rol o‘ynadi. U o‘z tanqidiy maqolalari va ilmiy ishlarida yoshlarni milliy madaniyatga, tarixiy ildizlarga hurmat bilan qarashga, badiiy asarlarda o‘zligimizni ifodalashga chaqirdi. Bu esa yosh avlodda o‘zligiga bo‘lgan ishonchni oshirish, milliy g‘urur va ma’naviy barkamollikni shakllantirishda muhim omil bo‘ldi. Sharofuddinovning ta’limotlari yosh ijodkorlarni faqat badiiy mahoratga emas, balki ma’naviy kamolotga ham intilishlari uchun yo‘l ko‘rsatdi.

Bundan tashqari, Ozod Sharafiddinov tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarda ijtimoiy mas’uliyat tuyg‘usini uyg‘otdi. U adabiyot va san’atni jamiyatdagi axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash, insonparvarlik ruhini targ‘ib qilish vositasi sifatida ko‘rdi. Shu sababli, uning tanqidchilik maktabida shakllangan badiiy tafakkur nafaqat badiiy go‘zallikni yaratishga, balki jamiyatga foydali ta’sir ko‘rsatishga yo‘naltirilgan edi. Bu esa yosh yozuvchilarda faqat o‘z san’atini emas, balki jamiyat hayotini yaxshilashni maqsad qilgan ijod ruhini uyg‘otdi.

Sharafiddinov ijodi va tanqidchilik maktabi orqali ko‘plab yosh adabiyotshunoslar va yozuvchilar o‘z yo‘lini topdi, o‘zbek adabiyotining yangi bosqichga ko‘tarilishiga hissa qo‘shdi. Ularning asarlarida Sharofuddinovning tanqidchilik prinsiplari, milliy madaniyatga hurmat va keng badiiy tafakkur aniq aks etadi. Shu bilan birga, bu maktab yoshlarning ijodiy erkinligini hurmat qilgan holda, ularni o‘zligini topishga, zamonaviy dunyo bilan bog‘lanishga undadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, Ozod Sharafiddinov ijodi va tanqidchilik maktabi yosh ijodkorlarning badiiy tafakkurini rivojlantirishda, milliy adabiyotga hurmat va sadoqatni mustahkamlashda o‘zbek madaniyati va adabiyotida muhim o‘rin tutadi. Uning ilmiy va tanqidiy merosi nafaqat o‘tgan asr adabiyoti uchun, balki

bugungi va kelajak avlod uchun ham abadiy manba bo‘lib qoladi. Sharafiddinovning ta’limotlari yosh avlodni o‘zlikka sodiq, ilmiy va ma’naviy jihatdan barkamol insonlar sifatida shakllantirishda davom etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Isayeva, S. (2024). ADABIY O‘QISH DARSLARIDA RUHIYAT MASALALARINING O‘RGANILISHI. O‘ZBEK TILINING XORIJDA O‘QITILISHI: TA’LIM NAZARIYASI VA AMALIYOTI, 1(01), 25-30.
2. Suvonov, N. (2025). OZOD SHARAFIDDINOV MAQOLALARIDAKOMILLIK VATURLI MAFKURAVIY G‘OYALAR. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(33), 77-79.
3. Turayev D. N. OZOD SHARAFIDDINOV MUSTAQILLIK, MILLIY UYG‘ONISH HAQIDA //INTERDISCIPLINE INNOVATION AND SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE. – 2025. – T. 3. – №. 27. – С. 60-62.
4. Amankulova, I. (2025). OZOD SHARAFIDDINOV-MATONATLI XALQ IJODKORI. Журнал академических исследований нового Узбекистана, 2(1, 2-qism), 81-83.
5. Ravshanovna, T. G. (2024). THOUGHTS ON THE STUDY OF JADID LITERATURE. CURRENT RESEARCH JOURNAL OF PHILOLOGICAL SCIENCES, 5(10), 59-62.